

GENEALOGIAI FÜZETEK

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

ELŐFIZETÉSI ÁRA :	Szerkesztik :	SZERKESZTŐSÉG :
Egész évre 8 kor.	SÁNDOR IMRE	Petőfi-utca 20. szám.
Fél évre 4 kor.	és	KIADÓHIVATAL :
Megjelenik két havonként.	SEBESTYÉN JÓZSEF	Unió-utca 20. szám.

A széplaki Petrichevich-Horváth család.

(Második közlemény.)

j) *II. Kozma* családja legkiválóbb tagjainak egyike. Mint H. Boldizsár írja följegyzéseiben: „törvényes tábla assessora, törvényekben expertus tudós“⁷⁰ Apor Péter is dicsérőleg említi, hogy „hires táblafia vala H. Kozma.“⁷¹

Szüil. Koronkán, 1634. ápr. 8. Már születése nagy örömet szerzett szüleinek, mert eddig csak leány-gyermekeik voltak. Iskolai tanulmányait oda haza Széplakon kezdette. Alig töltötte be a kilencedik évet, atyja Kissárosra vitte kőkösi Gödri Mihály iskolamester keze alá. Itt, talán korához mérten is túlszigorú nevelést kapott. Mint naplójában írja: „Kemény fenytékben, gyakor ostorozásban nevelt.“ Körülbelül négy évet töltött Kissároson. Az elemi ismereteket elsajátítva, a kolozsvári unitárius kollégiumnak lett növendéke.

Erre az időre esik első nyilvános szereplése is. Az öreg Rákóczy György 1648. okt. 10-én befejezte igazán fejedelmi életét. Temetése Gyulafejérvárt, 1649. jan. 14-én roppant fénynyel s nagy részvét mellett ment végbe. Horváth Miklós ezen a temetésen mint Küküllővármegye követe szerepelt s magával vitte oda az alig 14 éves fiát is. Ezen alkalmat első gyermekkori emlékeként jegyzi föl naplójában.

A kolozsvári iskolaévek alatt Diószegi Mihály kereskedő házában talált második otthont, vagy amint ő magát kifejezi, ott volt „aszaltartása.“ Iskolamestere a porosz eredetű Baumgarten Bálint, ki ágostai vallását elhagyva lett unitárius pap. Itt mindössze három évet töltött s 1651. őszén ment haza Széplakra. A következő év tavaszán részt vesz azon emlékezetes gyulafejérvári országgyűlésen, melyre a rendek szomorú aggodalommal gyűltek össze, félve, hogy az életveszélyes betegségben synylő

⁷⁰ Geneal. Füzetek V. évf. 106.

⁷¹ Syntagma mortuorum 220.

fejedelem utódáról kell gondoskodniok. Ezen az országgyűlésen Bethlen Ferenczben kegyes pártfogót talált. Ő ajánlotta be ugyanis Lázár György ítélőmesterhez, kinek kancelláriáján (1652—1656.) négy évet töltött. Itt ismerkedett meg a törvények szövevényes szálaival. Közbe-közbe hadjáratok idején letette a tollat s édes atyja helyett a kardot forgatta. Majdnem teljes bizonyossággal következtetem, hogy résztvett Kemény János vezérlete alatt Lupul vajda ellen vezetett hadjáratban.

1654. tavaszán elhalt az édes atyja s ebből következőleg sok anyagi gond és kellemetlenség hárult reá. Habár a testvérek közegyetértéssel Toldalagi Mihályt és Angyalosi Istvánt kérték fel osztoztatónak, az osztozkodás mégis sok kellemetlenkedés között esett meg. Ép az egyenetlenkedések idején történt, hogy felgyújtották az egyik cselédházat s majd oda égett minden ingóságuk, sőt ők maguk is.

Hét testvére még gyermekkorban maradt árván, azok neveltetése és a gazdaság vezetése is az ő fiatal vállaira nehezedett. Ezek daczára is szakít magának időt, hogy legalább néhánéha az ítélőmester kancelláriájára mehessen „tanulás okáért.“

II. Rákóczy György sok gondolkozás után határozta el magát a lengyel hadjáratra. S ha tudta volna, hogy milyen népszerűtlen „gondolat“ volt ez, bizony hiszem, hogy letett volna róla.

H. Kozma is csak kénytelen-kelletlen köti fel kardját. Fel is jegyzi naplójába: „a fejedelem indula Lengyelországra, jó szomszédira, a kik sohasem magának, sem az országnak nem vétettek. Kevés volt a hazafiak közül, a ki jó kedvvel ment volna arra az országra hadakozni, de a kételenség elvitte.“ Már az első lépés is emberi erőt fölülhaladó megerőltetésbe került. A tél roppant erővel köszöntött be, erős hideg, általános fagy volt, de a mint a roppant hadsereg elindult, egy meleg déli eső felolvasztá a rengeteg sok havat s az utakat óriási árviz öntötte el. Így mászták meg a Priszlopot és Becskideket a sikos jég miatt járhatatlan utakon. Kimondhatatlan fáradalmak árán jutottak márcz. 28-án Krakko falai alá. Rákóczi a bevonulásnál királyi pompát akart kifejteni, de a kedvezőtlen időjárás nagy csorbát vágott rajta. Csak két napot töltött itt, aztán neki indult küzdelemteljes utjának. Krakko parancsnokává Bethlen Jánost nevezte ki s melléje magyar őrséget rendelt. Viszont a svéd király Fersen Fábián vezérlete alatt svéd katonákkal erősítette a magyar őrséget.

H. Kozmával itt már mint Bethlen János titkárával találkozzunk. Együtt szállásolják el őket Trizniker Pál házánál. Ez ugylátszik Magyarországról beszakadt tót ember volt, egyetlen Krakkóban, a ki magyarul is beszélt. Annyira megszerette a fiatal H. Kozmát, hogy mindjárt fiának fogadta. „Kötelezett atya-

ságát rajtam hűségesen megmutatta, valami házatáján volt, megtagadva tőlem nem volt, melyet mind szeretetének jelei voltak; de én mégis félelmes voltam, mivel mi magyarok ellenségei voltunk annak a helynek, noha köztük és velek laktunk. Midőn a városból kijöttünk volna, per pacificationem végbe ment, akkor elhittem az én atyámnak hozzám való jó affectussát, s tökéleteségét, mivel az *utra praebendával* készített, könyezve bocsátott el.“

A fejedelmet cserben hagyták a svédek: „*sine navi et remis in mari.*“ A csalárd Sapieha egyenesen a tatárok torkába vezette a magyar sereg zömét. Kemény János élén az egész hadsereg Krimbe hurczoltatott fogságba. Ilyen körülmények között valószínűleg szerencsésnek tűnhetik fel a krakkói megszálló sereg sorsa. Megalázó feltételek mellett bár, de szabad elvonulást nyertek. Bethlen János „mellére tévén a kezét“ esküt tett a lengyel királynak, hogy a vezetése alatti sereg harárcsolt javakat magával elvinni nem fog. „A hadakat is megesketteti azon. Mégis találkoztak olyak, a kik nem gondolván a következhető veszedelemmel, hoztak bitang marhát ki Krakkóból.“

Jellemző H. Kozma lelkiismeretes gondolkozására, hogy ő daczára, hogy nem tett fogadalmat, mégis hivebben tartotta be a harárcstilalmat, mint a sereg bármelyik esküt tett tagja. „Én noha esküt nem tettem, de minthogy bitangon kapó nem voltam, nem hoztam egyebet ki abból az országból, hanem három könyveket, egy lóra való lengyel kantárt, szügyelőstől, farmatringostól, a melynek az ezüstjét és csinálását igaz pénzemen vettem volt. Voltak nekem is odabenn kezembe jött egyetmásim, könyveim felesen, de mindazokat s egyebeket is adtam egy lengyel iffiu legénynek, a ki egy fedél alatt lévő szálláson volt velem.“

Mint Bethlen János titkára ő készítette a behódolt faluk protectionalis leveleit. Ezekből aprólékos jövedelmei voltak. „Én ezt is nem jó uton kezemhez jött pénznek tartottam, de kihozására két bizodalom vitt, egyik az, hogy láttam magát is Bethlen Jánost a generált oly egyetmással vásárlott jókat kihozni; másik az, hogy ha szintén felcirkálták volna is az én rejtkehelyemet s pénzt találtak volna, szőrin nem ismerték volna meg, melyeket vittem innét oda, s melyeket gyűjtöttem ott. De ez pénznek is nem érzettem állandó hasznát, mert nagyobb része a töröknek ment adóba.“

A krakkói őrség szabad elvonulását biztosító okiratot Hasfeld marschall 1657. aug. 14. írta alá.⁷² Nyomban fel is kerekedett a tábor. A Visztulán vert hid előtt volt kifeszítve a lengyel király sátora. A sereg ott megállapodott. Bethlen Jánost a király sátrába vezették s ott a királytól bucsut vett. „Mint-

⁷² Erd. Orszgyül. Emlékek XI. k. 278.

egy fél mérföldnyire Krakkótól estve naplementekor meg-
szállánk és ott hálván, ezzel megindulánk. Isten ő szent fel-
sége gondviselése után békével jöheténk ki Makovicza vára
felé Lengyelországból. Makovicza alatt Zborowon harmadnapig
nyugovánk, jól laktunk magunk s lovaink. Zborowról har-
madnapján megindulánk és jöttünk onnét Zemplény felé és
ott a hadak általköltözvén a Bodrogon, Bethlen Jánost az öreg
Rákóczy Györgyné hivatá Sárospatakra. Bárha Bethlen János
hüségese „íródeákját“, H. Kozmát is magával vitte erre a talál-
kozásra, Kozma naplójában csak futólag említi a sárospataki
tanácskozást. Pedig kétségtelen, hogy itt dőlt el akkor Erdély
sorsa. Ugyilátszik az öreg fejedelemsasszony nem tudta fia ügyé-
nek megnyerni Bethlen Jánost. S azon nincs is csodálni való.
A kik végigküzdötték ezt a szerencsétlen hadjáratot, elvesztették
bizalmukat a fejedelem iránt. A roppant kudarcz megkeserítette
a sziveket s gyűlöletet keltet a szenvedések vélt okozójával
szemben. Legfőbbképpen Bethlen Jánosnak és Barcsai Ákosnak
lehet tulajdonítani, hogy a porta haragja Rákóczi iránt az engesz-
telhetetlenségig fokozódott.

Kozma közvetlenül Bethlen János befolyása alatt lévén,
érthető, hogy a sárospataki tanácskozás után többé Rákóczy
híve nem lehetett. Bizonyos meglepéssel említi ugyan, hogy
a midőn Vencsellőn Rákóczyné udvarházához szállottak, az öreg
fejedelemsasszony szekereken vacsorára „praebendát“ küldött nek-
kik, de ez csak a fáradt utasban felköltött jó érzés megnyilat-
kozása volt. A már hazájába visszakalauzolt sereget, Bethlen
Jánossal együtt elhagyva, sietve mennek Désre. Augusztus 31-én
érkeznek ide s meghálva másnap reggel már Szamosujvárt van-
nak, a hová a fejedelem „a szomoru országnak gyűlést hirdetett.“

Itt történt a szomorúsággal, bánattal, keserőséggel teljes
találkozás. Hiszen alig volt az országban ember, a ki tatárrab-
ságban sinylődő rokonát ne siratta volna. Ő maga is meghatóan
írja le naplójában ezt a jelenetet.

„Barcsai Ákos az összegyülekezésnek helyén lévén és min-
ket látván, kijövének előnkbe és köszöntének bennünket, köny-
nyes szemmel excipiálván mi egymást, mivel már az édes nem-
zetünknek rabságra való esése az ők és mi füleinkben is elhatott
volt. Mi felőlünk is, valakik Krakkóban voltunk, semmi remény-
ségek nem volt. Ha láttál valaha szomoru gyülekezetet, a volt
ez, mivel ott láthattad volna, hogy a sirás és zokogás miatt a
rendszerint folyini szokott szók félben hagyattanak és jó ideig
hallgatásban volt az egész gyülekezet. Ki apját, ki fiát, ki bátyját,
ki öcsését, ki barátját, ki rokonát, ki felebarátját, ki szolgáját,
ki hazáját, ki nemzetét, ki a magyarnak éjig felhatott hírének,
nevének eltapodását, ki a szegény hazára, s abban megmaradott

kicsin nemzetre következhető veszedelmet emlegetvén. Ugy, hogy nem volt senki abban a gyülekezésben, a kinek a sirásra elegendő materiája nem lett volna. Oltalmazzon az Isten ő szent felsége, hogy te olyant láss!”

A lepergett könnyecseppek nyomán a bosszu érzése kelt. Bethlen János kiaknázva a helyzetet, azonnal neki állott Rákóczy trónjának megdöntéséhez. Az elégtelenek és duzzogók között teljes erővel szította a tüzet.

A szegény fejedelem láztól gyötörve feküdt a várban. De már betegségét sem hitték el neki. Maga H. Kozma is a kételkedőkkel tart: „nem tudom beteg volt-é? avagy csak simulalta, várván a szomorúsággal teljes ország odagyülekezett rendeinek ő hozzája való maga alkalmaztatásokat. Én inkább hiszem, hogy színes betegsége volt.”

A fejedelem nem volt többé ura a helyzetnek, nem lehetett többé „absolutus fejedelem.” A nov. 2. Gyulafejérvárt összegyűlt rendek Rhédei Ferenczet választották meg fejedelemnek. A hatalom tényleges birtokosai ellenben Bethlen János, Haller Gábor és Barcsai Ákos a kinevezett kormányzók lettek.

Rhédei eskületétele végett 1658. jan. 9. összehívott országgyűlésre választott meg H. Kozma legelső ízben Küküllővármegye követévé. Ekkor még alig töltötte be a 24-ik évet s máris újabb kitüntetés váraozott reá. Ugyanis Bethlen János Küküllővármegye főispánja lett. E méltóságában sem akart megválni az ő hűséges fegyvertársától, a legutóbbi évek küzdelmeiben és szenvedéseiben osztályosától. Maga mellé alispánnak H. Kozmát választotta meg. Szerénykedő tiltakozással fogadja a választást, de a hatalmas pártfogó akarata ténynyé vált. Naivitásig menő őszinteséggel írja naplójában, hogy a választás igen kedve ellen vala, „mivel igen gyermekes voltam mind időmre, s mind ahhoz kívántató experientiámra nézve.”

Pál fordulása reggelén egész Erdély egy nagy politikai következetlenségbe esett: Rákóczit visszaültették székébe. Cselekedetüket a Rákóczy által vezetett hadak megjelenése még nem teszi eléggé elfogadhatóvá.

H. Kozma első hivatalos functiója az volt, hogy a Sebes vize mellett a küküllővármegyei hadak élén lustrát áll és *Barcsai Ákos* kezébe Rákóczy Györgynek hűségesküt tesz. Ugyanazon Barcsai Ákos veszi be a hűségesküt, a ki csak egy pár hónap mulva karddal a kezébe foglalja el Rákóczy trónját.

Rákóczy végső erejének megfeszítésével küzdött az ellene irányuló áramlat ellen, de szívósságával csak a török beütést erőszakolta ki. A hadvezető nagyvezér Barcsai Ákost tette meg fejedelemnek. „Barcsai Ákos bé megyen Jenő alá a török fővezérhez és ott maga tudja Barcsai Ákos, mint tractálták Rákóczy

fejedelem dolgát és a haza állapotát, elég, hogy a maga részéről fejedelemséget nyert magának.“

H. Kozma eddig is csak kénytelenségből volt Rákóczy hive, most annak bukásával meggyőződésből állhatott Barcsai mellé. Résztvesz a Keresztesmezőre hirdetett lustrán, de már nem mint egyszerű hadrakelt nemes, hanem, mint Barcsai egyik testőre. Ő viszi meg a hirt a fejedelemnek, hogy Rákóczy fenyegető hadai a vidéken kóborolnak. Hűségesen résztvesz minden hadi mozdulataiban. Csak Déván, midőn a fejedelem összes hadait elengedi, válik meg tőle: „mi is megoldók a kereket, s ki imide, s ki amoda ibamus, quo poteramus.“ Daniel István és Péterrel megy Óralja-Boldogfalvára Kendeffi Gábor házához. Ott találja őket Rákóczy felszólító levele, hogy csatlakozzanak ő hozzája. Kénytelen-kelletlen eleget tesznek a felszólításnak s bevonulnak Rákóczy táborába; de ott látva, hogy velük nem sokat törődnek, éppen csak azt várja meg, míg Rákóczy „délálom alunni lefeküvék“, azonnal felkerekedik s haza megy Széplakra.

Odahaza kellemetlen hírek várják. Elhíresztelték róla, hogy Törökországba menekült. Testvérei a prédáló hadak elől Segesvárt húzódtak meg. Ezek miatt neki se lehet otthon maradása. Kemény Simonnal együtt Udvarhelyre, onnan Marosvásárhelyre mennek, onnan pedig vissza Bonyhára. Library Cluj

Utójára lobbant fel Rákóczy szerencse csillaga. Egypár mérész hadi mozdulattal Erdély urává lett. Barcsai az általa ostromolt Szebenbe szorult. H. Kozma is, ha a zaklatásoktól menekülni akart, kénytelen volt Rákóczy zászlója alá szegődni. Ott van annak legutolsó csatáján, a szerencsétlen fenesi ütközetben. De ha már kardot vont, becsületesen meg is harczott.

„Megütközénk erős ütközettel, ugy annyira, hogy a kopia ropogás nemkülönben hallatott, mintha sűrű gyalogság lövöldözött volna egymáshoz; de meg is vere a török bennünket.“

E szerencsétlen harcz után ismét visszatér Barcsai mellé. Elkiséri Ali basa táborába. Leírja hideg fogadtatásukat s végre fogságba vételüket. Itt szakad meg rendkívül érdekes naplója.⁷³ Élete egyéb körülményeit már csak közvetett forrásokból ismerjük.

Amint elvonulnak Erdély felett e zivataros napok, ő is igyekszik békés háztáját alapítani. Ez időbe esik házassága Folthi Borbálával, Folthi Farkas és tancsi Földvári Erzsébet leányával. Anyai ágon Földvári Ferencz és Macskási Anna unokájával; Macskási Pál szép unokájával. Ezt azért tartom szükségesnek megjegyezni, mert egy később említendő birtokper megértéséhez szükséges. Könnyebb áttekintés kedvéért álljon itt a perben szereplők vérségi összeköttetését feltüntető táblázat is:

⁷³ THALY KÁLMÁN: Tört. Kalászkok.

Macskási Pál

Macskási György				Macskási Anna Földvári Ferencz			
Macskási Anna Felvinczi Miklós		Macskási Klára Kun István		Földvári Pál Toroczkaai Borbála		Földvári Erzse Folthi Farkas	
Földvári:	György	Mihály	Persi	Palkó	Klára	Folthi Borbála P. Horváth Kozma	

1663. jelen van Apaffi Gergely küküllőmegyei beiktatásánál.⁷⁴ 1664. decz. 28. Haller Pál beiktatására kiküldött fejedelmi megbízott.⁷⁵ 1665-ben 200 frtot kínál Köpeczi Jánosnének a kiszőlősi zálogos birtok kiváltására.⁷⁶ 1672—1683. bensőbb összeköttetésben van Nemes Jánossal, amint ez naplójában azt többször említi.⁷⁷ 1678. febr. 28-án az erdélyi három nemzet nevében, Paskó Kristóf hamis követsége miatt készített tiltakozó iratot aláírja.⁷⁸

Ugyanazon országgyűlés, mely Paskó álkövetségét tárgyalta, perbe fogta Kapi Györgyöt a portai adó beadásával megbízott főkövetet is. A vádpontok szerint összejátszott Zolyomi Miklóssal s a pártütők követével, Paskóval. Odakölcönözte neki lovát és ruháját, a mikor ez a török vezérhez ment. Zolyominak 10.000 tallért adott az adóból. Az adót a török vezérnek adta s nem a császárnak magának. A portán elintézetlenül hagyta a dolgokat.

Kapi megkísérelte szóval is, írásban is védekezni a gyanúsítások ellen, de sikertelenül, mert a fejedelem elfogatta és Déva várába záratta. Jóságai nótára kerültek. Ezek között tévedésből olyanok is, melyeket végérvényesen Macskási Pál utódaira még 1656. novemberében átruházott. Az imént közölt táblán szereplők e miatt 1678. febr. 23-án terjedelmes tiltakozó iratot nyújtanak be a fejedelemhez. Hunyad-, Zaránd- és Aradvármegyében fekvő falvaik felszabadítását kérvén.⁷⁹ Bárminő igazságos is volt azonban kérelmük, az ügy igen nehezen közeledett a végleges megoldás felé. Csak két év múlva juthattak igaz szerzeményeikhez. Ekkor is csak úgy, hogy egy részt kiszakítottak a vitás területből s azt odaajándékozták a fejedelemnek: Apaffi Mihálynak s nejének Bornemissza Annának. Kászoni József és Gálfalvi Gergely előtt Gyulafejérvárt, 1680. jun. 12-én lépnek szerződésre. „A Macskási familia és néh. Kapi György⁸⁰ között 1656. nov.

⁷⁴ Erd. Nemz. Múz. gr. Kemény J. Dipl. Trans. IX. 57.

⁷⁵ U. u. Törzsgyűjtemény.

⁷⁶ Endes csal. lev. t.

⁷⁷ Történelmi Tár 1902. évf. 535. 546. 1903. évf. 86.

⁷⁸ Erd. Nemz. Múz. gr. Kemény J. Dipl. Autogr.

⁷⁹ Erd. Nemz. Múz. Toldalaghi lev. t.

⁸⁰ Időközben a dévai vár börtönében elhalt. Cserei Mihály regényes színezetet akar adni halálának, azt írván róla, hogy két hű cseléde kötél-létrán elakará szöktetni, de a kötél elszakadt, Kapi a szírtre zuhant s úgy halt meg.

26. Gyulafejérvárt celebrált contractusnak tenora szerint hunyadvármegyei Aranyi kastélyhoz⁸¹ és bokai udvarházhoz a Macskási familiát igazvérség szerint illette azon contractusban specificált jószágokat kegyelmes urunk kezekbe és birodalmakba adá. A Macskási familia háládatosságát akarván megmutatni, Hunyadvármegyében Nagy-Oklosi belső portióit, öreg majorságát s szőlőt adák és transferálták kegyelmes urunknak és asszonyunknak.⁸² Ugylátszik azonban, hogy ezt a szerződést sem itélték eléggé megnyugtatónak, ezért egy pár év mulva arra kéri a fejedelmet, hogy őket donatió alakjában erősítse meg ezen javaikban. Apafi Mihály 1686. nov. 15-én teljesíti kérésüket. A diplomának igen érdekes része az, a melyben a Macskási család érdekeit írja le. Ezt és a birtokokra vonatkozó részt itt kivonatossan adom: „tum vero benigne praemeditati, et certo persvasi nobilis illa et antiqua familia Macskasiana Nagy Rapoltiana persequi et amplius (prout memoriae proditum est) secula quanta et quam multa circa patria et regni hujus nostri Transylvaniae, partiumque Hungariae eidem annexarum, eorumque principum pia memoriae praedecessorum videlicet nostrorum negotie, pro ratione temporum et necessitate rerum praestare potuerint praestiterintque; officia dignum insuper habentes respectarum fidelitatis fideliumque servitiorum meritis fidelium nostrorum, generosorum, et egregiorum *Cosmi Petrityevith Horvath de Széplak* tabulae nostrae industriae jurati assessoris, Nicolai Kun de Osdola, Blasii Bodoni, de Vajda-Sz.-Ivány, Stephani Kopasz de Vád, Petri Macskási de Benczencz, Georgii et Pauli Földvári de Tancs, Andreae Buda de Galacz, Josepho Felvinczi de eadem Felvincz, Georgii Kakucsi de Felső-Kápolna, Johannis Felszegi de Ujfalu et Gasparis Henter de Sepsi-Sz.-Ivány ex eadem familia Macskásiana Nagy-Rapoltiana partium praepagatorum parim nexu affinitatis per legitimum et Christianum matrimonium eidemque unitorum et associatorum, quae ipsi nobis ac huic regno nostro Transsylvaniae partibusque Hungariae eidem annexis postea quam habenas ejusdem divinitas nobis concessus moderandas suscepimus secundum posse, in omnibus necessitatibus et occassionibus quilibet eorum fideliter, exhibuerunt, ac in futurum etiam exhibitores ipsos et inpensuros nimine dubitamus, totales itaque; et

⁸¹ 1590. márcz. 9. Macskási Ferencz új adomány czimén kapja. Miként jutott Kapi György birtokába? nem tudom, de tényleg benne lakott s csak az 1656-ki szerződéssel jön vissza a Macskásiak kezére. Még egy regénk is itt szerepelteti Kapi Györgyöt. Mondván, hogy egy napon Mária, Anna és Borbála nevű leányai a vár ablakából a Marosra néztek, hol könnyű kedélyű székely tutajosok haladtak. Ezek elég merészek voltak csintalanságból Kapi leányaira nyeríteni: miért is Kapi utánok küldött, lehuzatta őket, s mint a lovakra patkót vezetett. (Kövényi L. Erdély régiségei 216. l.)

⁸² Erd. Nemz. Múz. Toldalaghi levé.

integras portiones possessionarias, in *Nagy-Rápol*t, et *Pislincz*, domosque, et curias nobilitares ibidem, ac *Aranycastellumque*; ibidem, totalem et integram possessionem *Bokaj* domumque, et curiam nobilitarem ibidem, totales similiter et integras portiones possessionarias in *Kis-Rápol*t, alias *Totfalu*, *Gyertyanos* alias *Kerpenes*, *Bulbuk*, *Alsóvárosvize*, *Felsővárosvize*, *Ludest*, *Kosztet*, *Kis-Oklos*, *Nagy-Oklos*, *Bosorod*, *Kitid*, *Szacsel*, *Felső-Kalán*, *Felső-Nadárd*, *Bunyika* totalia, necnon integra praedia *Hosdo* et *Buten*, in Hunyadiensi totalem insuper et integram possessionem *Sze-regyszó*, alias *Szereghai*, ac totale et integrum praedium *Plop*, in Albensi sic dictis possessionibus, praediis, portionibus, possessionariis et comitatibus existentibus, habitas et habita, quae a longa temporum serie praementionatam familiam *Macskásianam*, *Nagy-Rápol*tianam possedis ac tanta existent. Quapropter praespecificatas totales et integras portiones, totum item ex omne jus nostrorum regium, memoratis *Barbarae Folthi* etc. novae nostrae donationis titulo gratiose danda, donanda etc.⁸³

Kozma életének legutolsó éveiről nincs adatom. Széplakon, 1690. jun. 23-án 56 éves korában halt meg; „fekszik ugyan Széplakon édes eleinek koporsójában“.⁸⁴ Özvegye 12—14 évvel élte tul. 1692-ben megbizottat küld egy szamosujlaki beiktatáshoz.⁸⁵ 1702—1703. Melegföldváron és Szilágysámsonban birtokos.⁸⁶

Gyermekei:

a) *Erzse*,

b) *III. Ferencz* és

c) *Boldizsár* saját följegyzése szerint⁸⁷ vargyasi *Daniel* Istkisebbik leányát *Zsuzsánnát* vette feleségül. Egy 1714-ben véghez vitt esketésben *bibarczfalvi Osváth Ferencz* vallja, hogy néhai *Daniel Zsuzsánna*, *Horváth Boldizsárné* kiházásításakor adának: hat lovat, egy hintót, száz aranyat. Azt is vallja, hogy néhai *Daniel Istvánné*, *Kemény Zsófia* vékonyan háziasította s azt, hogy „valami ezüst, arany és kövér marhájok néhai üdvözült *Daniel Ferenczné*, *Béldi Judit* asszonyról maradtanak is kegyelmekre.“ Szerinte az ezüst kupák, aranyos virágos kupák, ezüst aranyos mosdó, korsójával együtt *Béldi czimerrel* voltak ellátva. Ezekon kívül több ezüstműt és ékszett sorol fel, a többek között jóféle nyakravaló gyöngyöket, zaphiros medált, arany lánczokat, gyűrűket stb.⁸⁸

⁸³ Lipót 1703. decz. 5. hit. átiró és megerősítő oklevele Erd. Nemz. Múz. Toldalaghi lev.

⁸⁴ *Geneal. Füz.* V. évf. 95. l.

⁸⁵ *Szilágyvm. Monogr.* V. k. 615.

⁸⁶ *Szoln.-Dob. vm. Mon.* V. 156. *Szilágyvm. Monogr.* V. k. 615.

⁸⁷ *Geneal. Füzet.* V. évf. 106.

⁸⁸ *Daniel* csal. lev.

Felesége és négy gyermeke korán elhunyt. Egyik sem ért nagy kort, ketteje: *Borbála* és *Sámuel* édes anyjukkal együtt bujdosásoknak idején, hazájokon kívül halt meg. Ketteje pedig: *József* és *István* a széplaki temetőben nyugszik.

Másodszor Suki Pál nagyobbik leányát, Suki Klárát vette nőül, kitől hat gyermeke született. *Kata, II. Boldizsár, József, Gábor, Mária*, ki 1736. jun. 20. tartotta esküvőjét kénosi Sándor Józseffel⁸⁹ és *János*.⁹⁰

Nevével már 1702-ben találkozunk, ekkor Szilágy-Sámsonban birtokos.⁹¹ 1734. jan. 27. désfalvi id. Simén János három leányát: Margitot, Justinát és Rebekát az örökölt ingóságokban megosztotatja.⁹²

Második neje is megelőzte őt a halálban. Horváth Miklós egy genealogiai táblán megjegyzi, hogy Suki Klárát tették legelsőnek be a széplaki kriptába.

Harmadszor is megnősült. Ekkor désfalvi Simén Sárát Simén György és Földesi Erzsébet leányát vette el. Ettől *II. Zsigmond, V. Miklós* és a már csak mint postumus született leánykája *Judit*, mert ő 1736. nov. 25. Széplakon „igen szép csendesen“ elhalt. Decz. 16 án temették el a széplaki sirboltba, melyet ő maga készíttetett 1720-ban felesége számára.⁹³ Özvegye 1740. jun. 9. III. Károly királytól tanuvallatásra felhatalmazást nyer.⁹⁴ 1749. jun. 24 én Simén András és részesei felszólítják, a széplaki háttáron közösen birt osztatlan javak felosztására.⁹⁵ Ez a Simén Sára Széplakon 1771-ben halt meg.⁹⁶

II. Zsigmond meghalt Széplakon 1762. jun. 24. eltemetve ugyanott aug. 20-án.⁹⁷

Zsófia meghalt Széplakon 1753. jul. 6. Eltemetve ugyanott szept. 10-én.⁹⁸

Judit atyja halála után két hó múlva 1737. jan. 28. született Tancson.⁹⁹ Esküvője Toroczkai Mihálylyal 1765. nov. 19 én volt Széplakon.¹⁰⁰ Meghalt Toroczkószentgyörgyön, 1797. aug. 30-án s ott is temettetett el.¹⁰¹

Sándor Imre.

⁸⁹ Keresztény Magvető XXI. évf. 90.

⁹⁰ Geneal. Füz. V. évf. 106.

⁹¹ Szilágyvm. Mon. V. k. 615.

⁹² Erd. Nemz. Múz. Törzs. gyűjt.

⁹³ Keresztény Magvető XXI. évf. 90.

⁹⁴ Erd. Nemz. Múz. Toldalaghi lev.

⁹⁵ Erd. Nemz. Múz. Pálffy Mihály adom. Lymbus.

⁹⁶—⁹⁸ Keresztény Magvető XXI. évf. 98. 96. 93.

⁹⁹ U. o. 90. l.

¹⁰⁰ U. o. 97. l.

¹⁰¹ Gyászjelentés Erd. Nemz. Múz. könyvt.

Kocsárdi Gálffy Mihály családi feljegyzései.

1692—1735.

Gálffy Mihály, ki a naplójegyzeteiről ismert¹ kolozsvári Brózer Péter leányát vette nőül, tulajdonképen apósa jegyzeteit folytatta; ugyanabban a füzetben jegyezte le családi viszonyait is, melyben apósa, de a politikai eseményeket ezekben teljesen mellőzi, pedig Brózer feljegyzéseinek ez ad történeti értéket. A kocsárdi Gálffy-család történetére vonatkozólag természetesen felhasználható adalék.

A feljegyzések nem időrendiek; az időrendi összeállítást mi végeztük. A feljegyzés eredetije Gálffy Endre székelyudvarhelyi városi főjegyző tulajdonában van.

IV. B. Anno 1692.² Minekutána az tatár tábor hostatinkot és nagyrészint kerteinket is tűz által elpusztított volna, ekkor az Szamos viz mellett való kertünk is egészen megégett, csak az ház maradott volt meg. Annyira csendesebbedvén az üdő, az szükség is kényszerit reám, jó reménység alatt ujabban nyultunk ismét az felépítéséhez csak könnyűszerrel, melynek alkalmatosságával az sógor *Gálfi Pál* uram az ő kglme felől való közös kertet egyedül ez könnyű formában felkerteteltette, de mioktól viseltetvén ő kegyelme az terheit egészen felőlem hányatta, holott csak az fele sövény volt enyém s ezután is csak felem leszen. Ez pedig lött az én engedelmemből, azért, hogy akkor én nekem nem volt oly alkalmatosságom az én részemről való felépítésre; jövendőben az ki éri ez mostani sövénynek végit, akkor is csak az felével tartozom felépíteni magam vagy successorom.

Mivel az ember halandó, gondolván, hogy jövendő bizony-ságul ez könyvemben felírnám, Karácsonfalvi Balás uram sógor asszony in anno 1681. hagyott volt gondviselésem alatt harmadfél száz tallérokat, melynek egy része oroszlányos tallér volt; az írásmat, melyet róla adtam volt neki, elvesztette; az tallérokat pedig egészen in anno 1693. die 5. Junii kiadtam, adott ugyan testimonialist róla.

Anno 1695. die 25. Augusti. Mult ki ez világból boldog emlékezetű *Brózer Péter* uram, kinek adjon az úr Isten az örök boldogságnak elvételére üdvösséges feltámadást.

Lans Der semper. Én *Gálffy Mihály* jegyezvén el magamnak örökös házas társul, néhai boldog emlékezetű *Brózer Péter uram leányát Brózer Katát*, kivel is Isten ő felsége bölcs rendelé-

¹ Közzöltük *Erdélyi Múzeum.* 1903. 110—113. l.

² Brózer Péter 1692-re vonatkozó feljegyzései után írta, azért írja, hogy N. B. Anno 1692.

séből lakadalmunknak napja volt in anno 1700. die 1. Februarii, kivel adjon Isten szerencsés, boldog életet.

Anno 1702. die 23. Augusti adott Isten ő felsége egy kis leányt mi nekünk, kinek neve *Erzsébet*, kit is Isten ő felsége ez árnyék világából négy hónapnyi korában kiszólta.

Anno 1702. die 9. Novembris estvéli 7 és 8 óra között mult ki ez világból néhai *Thordai Borbára* asszony, kinek Isten ő felsége adjon boldog feltámadást, az örök életnek elvételére.

Anno 1704. die 2. Januarii. Adta Isten ő felsége ez világra kis fiacskámot, éjjeli három óra után, kedd napon, kinek neve *Gábor*, kit Isten ő felsége éltesen az maga dücsőségére, maga lelke üdvességére, ecclesianknak szolgálatjára, mű nekünk örömkre. Amen.

Anno 1706. die 8. Decembris, adta Isten ő felsége ez világra kis lányomat *Christinát* estvéli tiz óra tájban, szereda napon, kit ő Felsége éltesen maga dicsőségére, münékünk örömkre, magának pedig lelkének üdvességére Amen.

Anno 1710. die 20. Maii szólította Isten ő felsége ez világból az én lelkem *édes feleségemet* délután 3 órakor, nekem s édes gyermekimnek elfelejthetetlen szomorúságunkra, kinek Isten ő felsége adjon boldog feltámadást az örök életre.

Anno 1714. die 3. Februarii jegyezvén el magamnak jövendőbeli örökös házastársul *Szenikirályi Katát*; volt kézfogásunk és lakodalmunk az meglrt napon, kivel is kívánom az én Istenemtől, élhessek az ő felsége dicsőségére, ecclesiánknak szolgálatjára, örömére, műmagunknak lelkünk üdvességére. Hushagyó kedden volt lakodalmunk Magyar-Sároson.

Anno 1714. die 2. Junii. Az mely negyven magyar forintokat kölcsön kértem volt Komjátszegi uramtól ő kglmétől, ő kglmének ha meg nem adnám, vagy adni nem akarván, megadam ő kglmének paratis pecuniis az fen megirt napon die 2. Junii, az obligatoriam benn maradott ő kglménél, még eddig ki nem vehettem.

Anno 1716. die 9. Maii született ez világra kis fiam *Gálfi Pál*, kit Isten ő felsége éltesen az maga nevének dicséretire, magának üdvességére, mű nekünk apjának, anyjának örömkre.

Anno 1719. die 18. Aprilis született ez világra kis leányom *Gálfi Erzsébet*, kit Isten ő felsége éltesen az maga nevének dicséretire, mű nekünk apjának, anyjának örömkre, maga lelkének üdvességére.

Anno 1719. die 27. Septembris mult ki ez világból kis leányom *Gálfi Erzsébet*. Item eodem anno 30. Septembris mult ki utánna kis fiam *Gálfi Pál* elfelejthetetlen szomorúságunkra.

Anno 1720. die 9. Augusti adta Isten ő felsége ez világra *Gálfi Judit* és *Mária* leányimot, kiket is Isten ő felsége az maga

dücsőségére, lelkeknek üdvösségére, mű nekünk örömünkre él-
tessen, kívánom.

Anno 1735. die 28. Septembris hat és hét óra között mult
ki ez világból sokként nyomorúságot szenvedett édes fiam *Gálfi*
Gábor, kit Isten nyugoszszon meg.

Közli: **Dr. Lukinich Imre.**

Adatok a borbereki Alvinczi család történetéhez

(Harmadik és befejező közlemény.)

Alvinczi III. Péternek 7 gyermekéről tudunk. Második ne-
jétől Székely Klárától egy fia született: *József*, a ki úgy látszik
korán elhalt. Harmadik nejétől Lipcei Évától 3 fia és 3 leánya
származott.

1. *Samu*. Született 1685-ben.¹ 1714-től Bécsben udvari refe-
rendarius s később secretarius volt.² Neje Béli Klára. 1724-ben
utód nélkül Bécsben halt meg.

2. *I. Gábor*. Született 1686-ban. Erdélyi főkormányszéki
levéltárnok, később titoknok. 1725 okt. 12-én VI. Károlytól
öccsével Mihályval, továbbá Inczédi Józseffel, Pállal és György-
gyel, zálogban 8400 frtért Alsó-Preszákát kapta, melyet előbb
az Alvinczi és Inczédi család 6000 frtban birt.³ 1736—1751-ig a
nagyenyedi Bethlen főtanoda főgondnoka.⁴ 1744 nov. 13-án bár-
óságot nyert⁵ s a bárói oklevelet 1746 nov. 18-án a nagyszebeni
országgyűlésen hirdették ki.⁶ 1748-ban tanácsos lett. 1750 május
13-án nejével marosnémeti Gyulai Katával 19625 R. frtért Boros-
Bocsárdot, Benedeket és Preszákát kapták.⁷ Meghalt 1751 ápr.
4-én 65 éves korában Kolozsvárt. Halotti beszédet borosnyai
Lukács János és ajtai Abód Mihály tartottak felette.⁸ Háromszor
nősült. Első neje: *bikali Vitéz Zsuzsa*, az András leánya,⁹ kivel
esküvőjét 1717 decz. 5-én tartotta.¹⁰ Második neje: kövesdi *Boér*
Simon és Nádudvari Anna leánya: *Zsuzsa*.¹¹ Mindkét házassága
gyermektelen volt. Harmadik neje: *marosnémeti gróf Gyulai Kata*,
István és losonczy br. Bánffy Julia leánya, kivel 1732 okt. havá-
ban Szilváson esküdött meg. Harmadik nejétől született gyerme-

¹ Mike S. i. m.

² br. Apor Péter verses művei. I. 246, 284, 293. l.

³ gr. Kemény J. i. m.

⁴ P. Szathmáry Károly. A Bethlen főtanoda tört. 350. l.

⁵ Kir. Könyvek. 245. l. (Erd. k. k. IX. 618.)

⁶ Mike S. i. m.

⁷ gr. Kemény J. i. m.

⁸ Halotti beszédek. 3. l.

⁹ Mike S. i. m. — Kis Bálint: Az Árpádok királyi vére.

¹⁰ Czegei Vas György és László naplói. (Mon. Hung. Hist 35. köt.) 492. l.

¹¹ Mike S. i. m.

kei közül kettőről tudunk: *Ferencz-István*¹² és *II. Gábor*ról. Harmadik neje 1771 márcz. 5-én 57 éves korában Szilváson hunyt el.¹³ A nagyenyedi ref. templomban temették el s halotti beszédet borosnyai Nagy Zsigmond és ajtai Abód Mihály tartottak felette.¹⁴

3. *Mihály*. III. Károly egyik gyalogezredében kapitány volt.¹⁵ 1751 előtt meghalt, mert 1751 febr. 24-én utódai osztoztak.¹⁶ Három árvája maradt: *Ádám*, *József* és *Erzsébet*.¹⁷ Erzsébet kétszer ment férjhez, előbb egy Vasquesi gyalogezredbeli zászló-tartóhoz, másodszer lerchenhauseni Kausler Justin kapitányhoz.¹⁸ Ádámot és Józsefet I. Gábor neveltette.¹⁹

4. *Anna*, Nábrádi Miklósné, † 1731 ben.

5. *Krisztina*. Született 1696 körül. 1712 jul. 17-én vizszenygyörgyi Makrai Ferenczhez ment nőül, kivel 21 évig élt boldog házasságban. 36 éves korában, 1732 decz. 27-én halt meg s holtteste felett halotti beszédet Köpeczi János és Verestói György mondtak.²⁰

6. *Zsuzsa*. 1701 végén vagy 1702 első napjaiban halt meg, mert 1702 jan. 20-án apjával egyszerre temették el Borberekén.²¹

III. Péter

- sz. 1639 körül. † 1701 febr. 26. tem. 1702 jan. 20. Borberekén.
 1. Szöllősy Erzsébet † 1676 körül.
 2. kalotaszentkirályi Székely Klára. esk. 1676. elváltak 1682 ápr. 14.
 3. gyulafejevári Lipcsei Eva sz. 1668 körül. esk. 1683. † 1696 ápr. 20.
 4. Hosdái Kata. esk. 1697 jun. 1.

2-től: József sz. 1677. † 1724.	3-tól: Samu sz. 1685. † 1724. Béldi Klára	I. Gábor sz. 1686. sz. 1685. báróságot nyert 1744 nov. 13. † 1751 ápr. 4. 1. bikali Vitéz Zsuzsa esk. 1717 decz. 5. 2. kövesdi Boér Zsuzsa 3. marosnémeti gr. Gyulai Kata esk. 1732 okt. † 1771 márcz. 5.	Mihály † 1751 előtt	Anna † 1731 Nábrádi Miklós	Krisztina sz. 1696 körül. † 1732 decz. 27. visszenygyörgyi Makrai Ferencz esk. 1712 jul. 17.	Zsuzsa † 1701. v. 1702. tem. 1702. jan. 20.
Ferencz-István †	II. Gábor szül. 1734 körül. † 1788 jun. 6. széki gr. Teleki Kata sz. 1746 kör. esk. 1768. † 1809 okt. 20.	József sz. 1735 febr. 1. báróságot nyert 1763 jun. 23. † 1810 nov. 25. Budán.	Ádám	Erzsébet 1. Egy Vasquesi gyalogezredbeli zászlótartó. 2. lerchenhauseni Kausler Justin.		

II. Gábor, I. Gábor fia, 1734 körül született. 1768 körül széki gr. Teleki Katával, az Ádám és gr. Toroczkai Klára

¹² «Az Istentől megáldattattak jeles uri magzatokkal, a kik egyen kívül mind elmultanak, én is egynek t. i. *Francisus Stephanus*nak egy halotti prédikázióval annak idejében parentáltam.» (borosnyai Nagy Zsigmond halotti beszéde gr. Gyulai Kata felett, 1771.)

¹³ Gr. Gyulai Ferencz emlékiratai. (Hazánk. VI. 681. l.)

¹⁴ Halotti beszédek. 22. l.

¹⁵ Básthly József: Magyarok emléke. I. 70. l.

¹⁶⁻¹⁸ Mike S. i. m.

¹⁹ Borosnyai Lukács János halotti beszéde A. Gábor felett, 1751.

²⁰ Halotti beszédek. 4. l.

²¹ Inczedi József naplója.

leányával, kishédei gr. Rhédey Farkas özvegyével kötött házasságot. Házasságuk 11 évig tartott, de magtalan maradt. 1781—88-ig a nagyenyedi Bethlen-főtanoda főgondnoka volt.²² 54 éves korában 1788 jun. 6-án halt meg s jun. 24-én a kolozsvári farkas-utczai ref. templomba temették,²³ melynek északi oldal-falába özvegye szép fekete czímeres márványkő emléket tétetett.²⁴ Halotti beszédet holtteste felett Verestói György és Méhes György tartottak.²⁵ Özvegye 1809 okt. 20-án 63 éves korában követte s ugyanazon év decz. 17-én helyezték örök nyugalomra.²⁶ Halotti beszédet Incze Sámuel és Szilágyi Ferencz mondottak felette.²⁷

Mihálynak csak *József* nevű fiáról maradtak fönn adatok. Alvinczen 1735 febr. 1-én született. Korán árvaságra jutott s nagybátyja I. Gábor neveltette. Később gr. Gyulai Ferencz udvarába került s 15 éves korában a Gyulai huszárezredében már strázsamester volt. A katonai rangban vitézségeért gyorsan emelkedett. 1753-ban már főhadnagy volt. A 7 éves háboruban a Torgau, Schweidnitz és Töplitz melletti ütközetekben tüntette ki magát. A bajor örökösödési háboru lezajlása után, 1763 junius 23-án báróságot nyert.²⁸ 1773-ban ezredes kapitány. 1786-ban a 26. ezred tulajdonosa, de ezt még ugyanazon évben elcserélte a 19. magyar gyalogezredre. 1789-ben altábornagyi rangra emelkedett. 1795-ben a rajnai hadsereg élén állott, mint tábornagynagy. 1796 és 1797-ben Napoleontól előbb Arcóle mellett, azután Rivolinál teljes vereséget szenvedett. Ekkor visszahívták s Magyarország fő hadi kormányzójának s 1808-ban tábornagynak nevezték ki.²⁹ E diszes rangban töltötte még hátralevő életét s halála 1810 nov. 25-én éjjel 11 órakor, 75 éves korában, Budán következett be. Utolsó kívánsága az volt, hogy fegyveres pajtásaival együtt nyugodjék. Nov. 29-én a budai katonai temetőben helyezték örök nyugalomra s a temetési menet leírását az egykoru *Magyar Kurir*³⁰ alapján a következőkben mutatjuk be olvasóinknak:

„Most már temetségének pompáját is kívánjuk erd. olvasóinkkal közleni, melyhez hasonlót Buda városa még eddig nem látott. Mely nagy tisztelettel viseltettek légyen mind a hadi tisztek, mind több fő-

²² P. Szathmáry Károly: A Bethlen főtanoda tört. 350. l.

²³ Szomorujelentés az Erdélyi Nemz. Múz.-ban.

²⁴ Az emlékkövön levő czímer teljesen megegyezik a *József* síremlékén levő czímerrel, melyet alább rajzban is bemutatunk.

²⁵ Halotti beszédek. 3. l.

²⁶ Szomorujelentés az Erdélyi Nemz. Múz.-ban.

²⁷ Halotti beszédek. 53. l.

²⁸ Kir. Könyvek. 245. l. (Erd. k. k. XI. 101.)

²⁹ Jakab E. i. m. 1045—46. hasáb.

³⁰ 1810. 306—309. l.

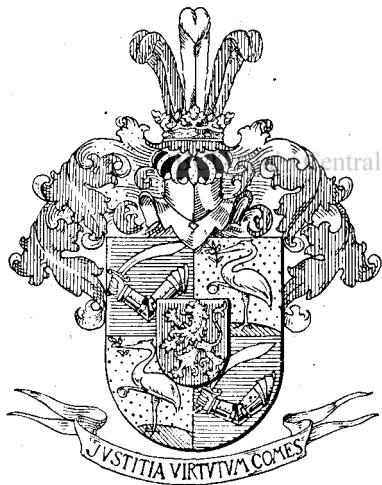
rangu emberek ezen elhunyt nagy Magyar Heroshoz, abból kitetszik, hogy végső tiszteletének megadására nagy számmal gyülekeztek össze, de leginkább kitetszik abból, hogy Magyarország szemefénye, és igen szeretett nádorispánja *József* ő cs. kir. főherczegsége, ezen Magyar Héros temetségén, minden udvari főrangu tiszteivel egyetemben maga is megjelenni méltóztatott.

A temetségre összegyűlt népet, Feldmarsal jelen nemlétében, Feldmarsal Lajtinánt Báró *Kottulinszky* vezette, és senki a fegyvertármesterek közül jelen nem lévén, Generál Major *Schmelzern* rekesztette bé, a katonaságot pedig az Eszterházy gyalog regimentjének derék Obersterje *Hirsch* kommandirozta. Minekutánna a temetségre kirendelt katonaság, délelőtt kilencz órakor a várban a kommandirozó Generál palotája eleiben felgyűlt és sorba állott volna, 10 órakor a halotti tisztelességtétel elkezdődött, a mely alkalmatossággal a pesti reform. gyülekezetnek igen érdemes predikátora t. t. *Báthory* úr, magyar nyelven szép velős orátiót mondott, melyben mind maga ő császári kir. főherczegsége a nádorispán, mind sok generálisok, és stábális s főtisztek jelen voltak. — Annak végződése után, a halotti pompára felgyülekezett nép a parádé és fő piaczon, a kir. helytartó tanács palotája előtt, a bécsi kapu felé következendő rendbe ment. Legelsőbben is a palatinalis huszár regementből egy osztály, utánna egy granatiros battallion, utánna 12 négy lovas ágyú, melyeknek mindenike mellett, a cs. kir. társzekerekénél szolgáló emberek között kettő kettő, és egy-néhány ártilléristák; ezek után az Eszterházy gyalog regimentjéből egy battallion; utánnok a megholt magyar hérosnak fekete köntösbe öltözött cselédjei, és kedves paripája földig fekete posztóba bévonva, és lovásától vezetettve; ezek után a felyebb nevezett reform. predikátor ur a hozzá tartozó egyházi szolgálakkal, utánnok a holttestet vivő egészben fekete posztóval bevont halottas szekér. Erre a koporsónak fedelére voltak a megholt magyar hérosnak vitézi ragjának és familiájának czimere tétetve (az utolsóbb, mivel ő benne familiája elfogyott) visszafordítva. — A halottas szekeret két oldalról adjutánsai lóháton, utánna nyolcz kapitányok, gyalog, égő szövétnekekkel követték, s ezek mellett 24 granatirosok mentek. A szekér után egy pánczélos katona lovaglott. — Mindezeket követték a főrangu halottas felek, ugymint a nádorispán cs. kir. főherczeg adjutánsaival együtt, a jelenvolt generálisok, és stabális tisztek és a generál commandónál lévő minden felsőbb és alsóbb rangu hivatalos személyek; ismét a palatinalis huszár regementből egy osztály, a Duka gyalog regimentjéből egy battallion, ismét 12 ágyu, egy granatiros battallion, s végtére a Ferdinánd főherczeg vasas regimentjéből egy osztály. — Az egész héroisi halotti gyülekezetben szép rend és siralmas csendesség volt; a harangoknak lassu zúgása, a szomorú katona muzsika, és a fekete posztóval bevont dobszózatok szomorúságot jelentettek, és kiki a nézők között könnyekkel áztatta szemeit, s fájlalta ennek a nagy hazafinak és igaz ember

barátjának halálát, a ki 13 esztendőök elforgása alatt igen sok jótéteményeiben részesítette a budai szűkölködő lakósokat.

Minekutánna a halottas gyülekezet a bécsi kapun általment volna, az azelőtt való tágas piaczon megállapodott, a fent nevezett ref. predikátor úr a megholtra áldást mondott, a lovas katonaság pisztolyból, a pattantysok ágyukból szálvét adtak, végtére, a megboldogult hősnek holt teste a katona temetőhelyre vitetvén, és egy kőfallal körülkerített sírba letétetvén, eltemettetett.“

Sirja fölé barátai emlékkövet helyeztek, mely egyszerű négyszögü oszlopszatból áll, tetején urnával. Egyik lapján a család dombormívü czímere látható, a másik két lapon az alábbi sirirat olvasható :³¹

FIDE. INTEMERATA.
 FACTORUM. PRAESTANTIA.
 PRINCIPUM. GRATIAM.
 PRAEMIA. HONORES.
 HUMANITATE.
 COMMILITIONUM. CIVIUM.
 AMICORUM.
 VENERATIONEM. AMOREM
 ADEPTUS.
 EXEMPLAR. AMABILE.
 DIGNUM. POSTERITATIS.
 MEMORIA.
 GRATI. RECOLUNT. HAEREDES.
 SUPR. EXER. BELLI. DVX.
 ET. CAES. IN. REGNO. HUNG.
 ARMORUM. PRAEFECTUS.
 JOSEPHUS. L. B. ALVINTZI.
 DE. BORBEREK.
 OBIIT. XXV. NOV. MDCCCX.

Bezárult a hant Alvinczi József koporsója felett. Koporsója fedelére családi czímerét is föltették, de visszafordítva, mert ő volt a *borbereki Alvinczi család utolsó férfi tagja.*

* * *

³¹ Vasárnapi Ujság. 1866 535—46. l.

A borbereki Alvinczi családhoz tartoznak-e a következő tagok, vagy nem, adatok hiányában ez idő szerint nem tudjuk eldönteni.

György, 1603-ban vizaknai pap.³²

Pál de Gyulafejérvár, ki 1643-ban Sárdon a zemlényi Literati István házhelyét zálogosította el. 1645-ben a sárdi határon adományul egy rétet nyert. 1679-ben I. Rákóczy György özvegyének, Lorántfi Zsuzsánnának örményesi udvarbirája volt.³³ Ugyanazon évben Kisfaludon 200 frtért egy házhelyet és 100 frtért egy házat nyert. 1651-ben ugyan Kisfaludon egy házhelyre 400 frtban adománylevelet kapott. 1652-ben és 1654-ben ugyanott még két házhelyet kapott 500 illetve 600 frtban.³⁴ Neje váradi Gyulai Zsuzsánna, a Ferencz és Bölcs másképp Szegedi Anna leánya.³⁵ Ennek leánya *Zsuzsánna*, Kibédi Pálné, ki 1669-ben férjével kötött mutua fassiojában a fejérvári házról és azokról a sárdi és kisleludi javokról rendelkezett, melyeket Pál kapott volt.³⁶

János, kit az 1653-iki nagybányai közzsinat papnak Kraszna-Mihályfalvára küldött.³⁷

András de Deés. 1619-ben dési esküdt,³⁸ 1630-ban és 1637—38-ban ugyanott főbíró.³⁹ 1640. nov. 20-án Rákóczy György Andrást, mint a dési és aknai sókamarák tisztartóját, valamint fiait Istvánt és Andrást czimeres nemeslevéllel adományozta meg.⁴⁰ A fejedelem 1643. aug. 5-én a fiscus számára gyűjtendő méz és viasz gondviselőjévé tette.⁴¹ Ennek fia *István*,⁴² kinek 1636 körül Kassai Ferencz szentmargitai részét eladta.⁴³ 1643-ban a rettegi ref. egyház számára egy szántót adományozott.⁴⁴ 1650-ben a fejedelem Hatvani István magvaszakadtával kozárvári részét Kassai Ferencz, Miklós és Annának adta cserébe Teremiért, de a beiktatásnak ellene mondtak a többiek között deési Alvinczi István és András.⁴⁵ 1654 jun. 22-én Belső-Szolnok vmegye gyűlésén hűségi esküt tett.⁴⁶ 1655-ben dési sókamara ispán.⁴⁷ 1665-től

³² gr. Kemény J. Repert. Nob. Trans. Tom. I.

³³ Tört. Lapok. 1876.

³⁴ Mike S. Erdélyi Nemzetségek. I. — Jakab E. i. m. 1047. hasáb.

³⁵—³⁶ Mike S. i. m.

³⁷ Tört. Tár. 1898. 638.

³⁸ Szolnok-Doboka vm. monogr. III. 207.

³⁹ U. o. III. 208.

⁴⁰ Ered. Az Erdélyi Nemz. Múzeum levéltárában. A czimerképet lásd Gen. Füz. IV. 68.

⁴¹ Sz.-Dob. vm. m. III. 34.

⁴² Jakab E. szerint (i. m. 1047. hasáb): deési Alvinczi másképp Szöcs István.

⁴³ Szolnok-Doboka vm. mon. VI. 369.

⁴⁴ U. o. V. 524.

⁴⁵ U. o. IV. 436.

⁴⁶ U. o. VII. 360.

⁴⁷ Tört. Tár. 1895. 637. — Sz.-Dob. vm. mon. III. 44.

a sóaknák és sólerakó helyek inspektora.⁴⁸ 1659. ápr. 12-én Barcsay Ákos zálogba adta Alv. Istvánnak és feleségének Kávásy Erzsébetnek Retteg mezővárost 3111 tallérért.⁴⁹ Az 1662. görögnyeszentimrei országgyűlés mint pártütőt nótázta⁵⁰ s ugyanazon évben Apafi Mihály a hűtlenségbe esett Alv. Istvánnak pecsét-szegi telkét pecsét-szegi Szathmáry Gábornak adományozta.⁵¹ Nem-sokára kegyelmet nyert, mert az 1663. szászkézdi s az 1664. segesvári országgyűléseken a nóta alól felmentették.⁵² 1666-ban felőri birtokos.⁵³ Az 1671. fogarasi országgyűlés 1. art. szerint a megszorult országnak 300 tallért adott kölcsön.⁵⁴ Az 1671. gyulafejevári országgyűlés 31. art. szerint Alv. István portusi inspektor, Lipcsei Györggyel együtt, számadásra vonatott.⁵⁵ 1673-ban Sárközi Istvánnak alőri, Sárközi Györgynek pedig kalocsai és paptelki birtokrészeit vette zálogba.⁵⁶ 1673. május 13-án és 1677. nov. 2-án magyarvéggyantai Boros László fia László zálogba adta rettegi udvarházát, a kishavasi, nagymezői és kismuncseli birtokrészekkel együtt Alv. Istvánnak és fiának Andrásnak.⁵⁷ 1674-ben magához váltott Daczó Györgytől 3 nagymezői jobbágytelket.⁵⁸ Ugyanazon évben horgospataki birtokos.⁵⁹ 1677-ben mint a sóaknák inspektorán „a fejedelem minden törvény nélkül igazságtalanul 4000 s a rationista Lipcsei Györgyön 1000 tallért vont vala.“ A Radnóti országgyűlésen az ország instált mellette, de a fejedelem nem engedett.⁶⁰ 1677-ben pecsét-szegi,⁶¹ 1678-ban málomi birtokos.⁶² 1679-ben Apafi Mihály adományából a zápróczi fiskusi részt A. István fia András és Péter bírták.⁶³ Ugyanezen István szerepel Belső-Szolnok megye 1676-iki nemesi összeírásában.⁶⁴ Meghalt 1680. márcz. 16. körül, mikor is fia András és unokája Sárközi Erzsébet mikeszászi Deésfalvi Farkasné a csábigorbói, kalocsai, paptelki, szalonnai és alőri részekben meg-

⁴⁸ Mike S. gyűjt. 1665. jun. 15. az Erdélyi Nemz. Múzeum levéltárában. — Ötvös Agoston jegyz. u. o.

⁴⁹ Sz.-Dob. vm. mon. V. 512.

⁵⁰ Mike S. i. m — Erd. Orszgy. Eml. XIII. 131.

⁵¹ Sz.-Dob. vm. mon. V. 414.

⁵² Erd. Orszgy. Eml. XIII. 223, 370.

⁵³ Sz.-Dob. vm. mon. V. 343.

⁵⁴ Erd. Orszgy. Eml. XV. 190.

⁵⁵ U. o. XV. 256.

⁵⁶ Sz.-Dob. vm. mon. IV. 194. — V. 334 408.

⁵⁷ U. o. IV. 360. — V. 215, 513.

⁵⁸ U. o. V. 215.

⁵⁹ U. o. IV. 40.

⁶⁰ gr. Bethlen Miklós önéletírása. I. 461—462.

⁶¹ Sz.-Dob. vm. mon. V. 415.

⁶² U. o. IV. 111.

⁶³ U. o. VII. 146.

⁶⁴ Gen. Füz. IV. 9. — Sz.-Dob. vm. mon. VII. 371.

osztottak.⁶⁵ Nagy Iván szerint István az ítélőmester testvére lehetett; ⁶⁶ Jakab Elek az ítélőmester rokonának, ⁶⁷ Szilágyi Sándor pedig nagybátyjának mondja. ⁶⁸ Neje dési Kávásy Erzsébet, Gergely és Bornemisza Anna leánya. Két gyermekéről van tudomásunk: Andrásról és Katáról.

András 1680-ban elzalogosította Kornis Boldizsártól Lonkalfalvát 600 frtéért oly feltétellel, hogy ha azt a török lefoglalná vagy elpusztulna, akkor Dalmárt ⁶⁹ kapja helyette. ⁷⁰ Ugyanazon évben Kornis Gáspár zálogba adta neki szóvárosi ⁷¹ és zápróczi ⁷² részét. 1681-ben nagymezői birtokos. ⁷³ Neje borosjenői Tisza István leánya Sára. ⁷⁴

Kata, Sárközi György első neje, 1672-ben eladta apjának Alvinczi Istvánnak kalocsai, paptelki, alóri részét, Szelecskén és Szalonnán egy-egy puszta jobbágytelkét oly feltétel alatt, hogy ha leánya Sárközi Éva, Valkai Zsigmond neje, maradék nélkül halna el, e birtokrészek reája ingyen visszazálljanak. Valkainé maradék nélkül halt el, de a birtokok az Alvinczi utódok kezén maradtak, mert István fia András és unokája Sárközi Erzsébet, mikeszászi Dészfalvi Farkasné, az Éva testvére, 1680 márczius 16-án megosztottak s ekkor a paptelki, csákgigorbói, szalonnai és alóri szerzeményes részek Sárközi Erzsébetnek jutottak. De mivel ez is utódok nélkül halt meg, a birtokokat Alvinczi András utódai örökölték. ⁷⁵

András leánya *Erzsébet*, bethleni gróf Bethlen János, a Pál és Tordai Margit fia, neje. ⁷⁶ Erzsébet 1694-ben horgospataki birtokos. ⁷⁷ 1700. jan. 8-án Ukitevich János és György örökösen eladták nagymezői részüket gr. Bethlen Jánosnak és nejének Alv. Erzsébetnek. ⁷⁸ 1718 márcz. 7-én Alv. Erzsébet gr. Bethlen Jánosné a Rettegen levő Suba-féle telkét elcserélte id. Alsó János és neje Sáfár Éva málomi telkével. ⁷⁹ Erzsébet 1724 szept. 3-án halt meg s okt. 1-én a felsőbuni templomba temették el. ⁸⁰

⁶⁵ Sz.-Dob. vm. mon. II. 351. IV. 194. V. 334.

⁶⁶ Nagy I. i. m. I. 26.

⁶⁷ Jakab E. i. m. 1048. hasáb.

⁶⁸ Alv. Péter okmánytára. II. 306, 309. és Szilágyi S. i. m. II. 212, 215.

⁶⁹ Ma Dombhát.

⁷⁰ Sz.-Dob. vm. mon. V. 67.

⁷¹ U. o. VI. 485.

⁷² U. o. VII. 146

⁷³ U. o. V. 215

⁷⁴ Nagy Iván i. m. XI. 227.

⁷⁵ Szolnok-Doboka vm. m. VI. 134.

⁷⁶ Nagy Iván i. m. II. 87.

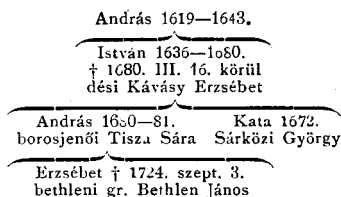
⁷⁷ Sz.-Dob. vm. mon. IV. 40.

⁷⁸ U. o. V. 215.

⁷⁹ U. o. V. 112, 512.

⁸⁰ Czegei Vass György és László naplói. 526—527. l.

A fentiek alapján a következő töredék leszármazást állít-
hatjuk össze :

János, de Deés. 1674-ben Désen birtokos nemes. Neje Ta-
kács Borbála.⁸¹

Zsigmond. 1674.^{81a}

Borbála, ki 1676. jul. 24 én férjével ördögösfüzesi Szilágyi
Jánossal egy általuk megvett népes telekre inscriptiót nyert.⁸²

György, kit az 1679-iki szoboszlói közzsinat papnak Kis-
Kagyára küldött.⁸³

János, a kapnikbányai arany és ezüsbányák számvevője
1681 és 1682-ben.⁸⁴

István, ki 1685. febr. 8-án Szathmári Gábor és Demetertől
Pecsétszegen petki Nagy Pállal megveszi a Szilágy Naprádi-féle
telket.⁸⁵

László, ki Apor Péter szerint Krasznában assessor.⁸⁶

* * *

Végül még a család címereiről kell megemlékeznünk.

*I. Péter és általa gyermekei 1612-ben nyertek címeres nemes-
levelet.* Bár sem az ármalist, sem az akkor adományozott címert
nem ismerjük, mégis nem habozunk azon föltevésünknek helyet
adni, hogy az 1612-ben nyert címer valószínűleg megegyezik a
kassai pap fia (II. Péter) által használt és Kassa város levéltárá-
ban látható címerrel, melynek hű rajzát természetes nagyságban
itt adjuk.⁸⁷ A pecsét vörös viaszra helyezett papiros szeletre
van nyomva. Alakja magas nyolczszög, belül ormóval határolva.
Körirata álló, latin betűkkel · PETRVS · ALVINCI ·, mely a jobb
oldal közepétől a bal oldal közepéig tart. A címer, mely a
pecsét alsó vonalától kezdődőleg a teret egészen az írásig meg-

⁸¹ Sz.-Dob. vm. mon. III. 60.

^{81a} gr. Bethlen Miklós önéletírása, I. 403.

⁸² Sz.-Dob. vm. mon. V. 359.

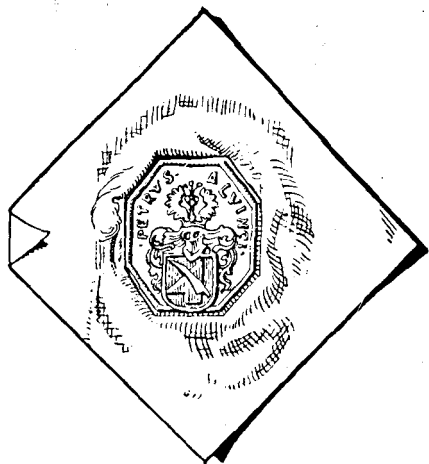
⁸³ Tört. Tár. 1898 652. l.

⁸⁴ Erd. Nemz. Múz. levéltára. Törzsgyűjt. 1681 aug. 18. — Ötvös Ágoston jegyzetei. U o.

⁸⁵ Sz.-Dob. vm. mon. V. 415.

⁸⁶ Apor Péter verses művei. I. 223. l.

⁸⁷ Kassa város levélt 6508. sz. oklev.

tölti: *Kerek talpu paizsban hegyével fel, csücskével jobbra helyezett ekevas, melyet jobbharánt irányban kaszapenge keresztvez. Nyílt, koronás sisakjának díszé nyitott szárny pár közé helyezett kétfüles karsu vázában három természetes száras lilium. A sisakkorona alól kiindulva két oldalt a paizs talpáig takaró omlék alá.*

III. Péter forrásaink szerint háromszor nyert címeres nemeslevelet. Először Barcsay Ákostól Gyulafejérvárt 1659. aug.

5-én,⁸⁸ melyet Apafy Mihály 1666 nov. 5-én megerősített.⁸⁹ Jakab Elek és Szilágyi Sándor szerint a cs. címere: *Kék mezőben zöld dombon álló daru, mely szájában írotollat s egyik lába körmei közt kardot tart.* A Barcsay-féle nemeslevelet Apafy Mihály 1686 ápr. 18-án nemcsak ismét megerősítette, hanem III. Péter akkor élő fiaira, Sámuel és Gáborra, valamint nagybátyjára (frater ipsius propingvus), Alvinczi Szöcs Istvánra is kiterjesztette.⁹⁰ Sajnos egyik címereslevelet sem ismerjük, de még leírását sem, sőt a fenti leírás sem a III. Péter, sem fia, I. Gábor pecsétjein látható címerrel nem egyezik.

III. Péter pecsétjeinek alakja magas nyolcszög, pálczás kerettel körülvéve. Körirata álló latin betűkkel: ·PET·ALV·DE·BORBER·, mely a kerettel párhuzamosan a jobb alsó szöglettöréstől a bal alsó szöglettörésig tart. A címer, mely barokk rámba foglalva a pecsét tükrét tölti ki: *Ovális paizsban, hármashalmon álló daru, felemelt jobbában írotollat tart, feje fölött kis korona lebeg.* A címer többi tartozékai hiányoznak.⁹¹

I. Gábor gyűrűpecsétjein levő címer a fentiek egyikével sem egyezik. Alakja ovális, nagysága 14 × 12 mm. Széle kerekén rézsutos. A címer, mely a pecsét tükrét teljesen betölti:

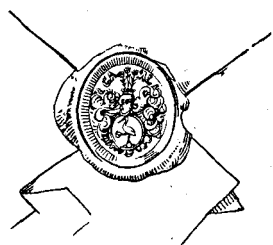
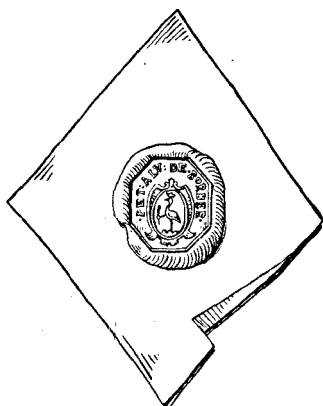
⁸⁸ Mike S. i. m. — gr. Kemény J. Repert Nob. Trans. Tom. I. — Jakab E. i. m. 1047. hasáb. — Szilágyi S. i. m. II. 213. l.

⁸⁹ Jakab E. és Szilágyi S. i. m.

⁹⁰ Mike S. i. m. — Jakab E. i. m. 1047—48. hasáb. — Szilágyi S. i. m. II. 215. l.

⁹¹ Ered. az Erdélyi Nemzeti Múzeum levtárában. (gr. Kemény József gyűjt. 1678 febr. 15. és 1688 ápr. 18.)

Ovális paizsban, hármás halmon álló daru, felemelt jobbában kavicsot tart. Koronás nyílt sisakjának disze, három természetes rózsza, leveles szárazon. A sisakkorona alól kiindulva az egész paizsot takaró veszi körül. A sisakdisztől jobbra GA, balra AL betűk láthatók, melyek a tulajdonos kereszt- és vezetéknevének kezdőbetűi.⁹²

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. Gábor 1744 nov. 13-án, József pedig 1763 jun. 23-án nyert báróságot. Egyik diplomát sem ismerjük, de a czímer valószínűleg mindkettőben ugyanaz. A bárói czímernek két kőbe vésett emlékérről tudunk. Egyik II. Gábor emlékköve, a másik József siremléke. A czímer mindkettőn ugyanaz. Leírása: *Kékre és aranyra négyelt paizs, vörös szivpaizszsal — ebben oroszlán. A nagy paizs első és negyedik negyedében pánczélos kar görbe karddal; a második és harmadik negyedben zöld téren követ tartó daru, csőrében zöld ággal. Nyílt koronás sisakjának disze: két vörös közt fehér strucz toll. A takarók színe: vörös-arany, vörös-üzüst. Jelmondata: *Justitia virtutum comes.**

Köblös Zoltán.

Küküllő vármegye lustrája 1671-ből.

Regestum universorum dominorum magnatum et nobilium comitatus de *Kükeöllő* secundum lustratinem generalem die 18 mensis Junii anni millesimi sexcentesimali septuagesimi primi, in territorio possessionis *Apahida*, praesentibus spectabilibus ac generosis dominis Dionisio Bánffi de Losonez celsissimi principis

⁹² Ered. u. o. (Gyulay—Kuun-levéltár, 1735 jun. 3.)

Transilvaniae consiliario, comitatum Colosiensis et Dobocensis comite supremo, ac praesidorum in civitate Colosvár, arcibusque Szamos Uyvar, Sebes vár, Somljo, aliisque locis finitimis constiturum capitaneo similiter supremo; et Michaele Teleki de Szék ejusdem celsissimi principis consiliario, comitatum Thordensis, et Maramosiensis comite similiter supremo, ut et arcis Kővár et praesidorum ibidem, et districtus ejusdem existentium omnino capitaneo supremo tanquam delegatis commissariis celebratam, conscriptum.

Fő Ispan Haller Pál uram 6 nga *statual* equ. 12, Kun István uram 6 keglme equ. 10, Bethlen Farkas uram, Bethlen Gergely uram, Bethlen Elek uram az asszonnyal Bethlen Ferenczné asszonnyal 6 kglmével együtt equ. 12, Haller György uram 6 nga equ. 4, Kendi János itilő mester uram equ. 3, Radak Imre uram equ. 3, Jarmi György uram udvari szolga equ. —, Horvat Kozma uram equ. 2, Semien Gergely uram equ. 2, Haranglabi Zsigmond uram equ. 2, Desffalvi György uram equ. 2, Felvinczi János uram equ. 3, Pernjeszi Zsigmond uram equ. 2, Fekete Péter uram equ. 2, Szalanczi István uram equ. 2, Daczo Gergely uram equ. 2, Maxay Mihály uram equ. 2, Pekri István uram equ. 1, Szakaczi Péter uram equ. 1, Somogjomi Thordai János uram equ. 2, Sarosi György uram öcsjével Sarosi Benedekkel equ. 2, Vadas Mihály uram equ. 1, Horvat Ferenc uram udvari szolga equ. —, Orban Pál uram equ. 2, Kiralyfalvi Ferenc uram equ. 2, Mikeszaszi Teöreök Pál uram equ. 2, Szőleósi János uram equ. 2, Horvat Moyses uram equ. 1, Horvat Dávid uram equ. 1, Tövissi Dániel uram equ. 1, Daczo László uram equ. 1, Varadi István uram világtalan equ. 1, Jakabhazi Pál uram equ. 1, Czjapói Thordai Pál uram equ. 1, Erdely Miklós uram equ. 1, Also Mihály uram equ. 1, Pekri Gábor uram equ. 1, Saradi Zsigmond uram statuált equ. 1, Vadas János uram equ. 1, Bagotai István uram equ. 1 és Bagotai Ferenc uram equ. 1 együtt laknak; Kun Dániel uram equ. 1, Mohai Gábor uram equ. 1, Abafi János uram equ. 1, Horvat István uram equ. 1, Sarosi Ferenc uram equ. 1, Szakmari János uram equ. 1, Borbély Péter uram szolga equ. 1, Zoltai István uram equ. 1, Sarosi István uram equ. 1, hoszszuaszaí Teöreök Pál uram equ. 1, Boér János uram udvari szolga equ. 1, Arkosi János uram szolga equ. 1, Berzenczei István uram equ. 1, Lukacz Deak uram udvari szolga equ. 1, Szombatfalvi István uram equ. 1, Zagori György uram equ. 1, Balasffi Sigmond uram equ. 1, Haranglabi Ferencz Deak uram equ. 1, Turóczi János uram szolga equ. 1, Beczjki László uram szolga equ. 1, mikeszaszi Nagy András szolga equ. —, Thordai István udvari szolga equ. —, Desfalvi Thordai Pál uram equ. 1, Horvath Benedek uram debilis equ. —, Boncza György uram equ. 1,

Simon Kristóf uram szolga equ. —, Feöldessi Gergely uram Maxay Dávid uram equ. 1, Sardi Simon Ferenc equ. 1, abosfalvi Székely István szolga equ. —, Szabo Miklós uram equ. 1, Boér Miklós uram equ. 1, Kovaczi János uram equ. 1, Gyulai Mihály szolga equ. 1, Giulasi Nagy András equ. 1, Ratz Mihály equ. 1, Tholnai János equ. 1, Cziontos Bálint equ. 1, Pepelje János equ. 1, Szakmari István equ. 1, Balmotz Simon equ. 1, Adamosi Ferencz Deak debilis equ. —, Nemes Gergely debilis equ. —, Seres István equ. 1, Gálfalvi Szekely János equ. 1, Bernadi Gabor Mátyás equ. 1, Varallyai Gabor Mátyás equ. 1, Bán János equ. 1, Maxay András equ. 1, Kendi András equ. 1, Sandor István equ. 1, Ola András equ. 1, Nagy Ferenc equ. 1, Szakál János equ. 1, Szent Miklósi Zsigmond udvari szolga equ. —, Nagy János mostoha fiával Bonyhai Istvánnal equ. 1, Kaszas András equ. 1, Szikszai István cancellarista equ. 1, Vass András equ. 1, Vass György equ. 1, István Deák equ. 1, Fodor Gergely equ. 1, Vidami Péter equ. 1, Szőkefalvi Balogh Boldizsár szolga equ. —, Petri Márton equ. 1, Petri György equ. 1, indivisusok szolgák; Lőrinczi Ferencz szolga equ. 1, Török István szolga equ. 1, Cziki István szolga equ. 1, Nemes Gáspár equ. 1, Somogjomi Szekely Gergely szolga equ. 1, Szekely Mihály szolga equ. —, Farkas János udvari szolga equ. —, Ernjei Gergely Diak udvari szolga, equ. —, Cantor Gergely Diak radnoti kolczjar equ. —, Pap Mihály udvari szolga equ. —, István Diak radnoti udvarbiro equ. —, Szilagyi István szolga equ. —, Deak Péter equ. 1, Domokos Gergely equ. 1, Laszlo Diak equ. 1, Teleki Gáspár uram görgényi udvarbiro equ. —, Jaszai Mihály udvari szolga equ. —, Pavaí Tamás equ. 1, Racz Simon gyalogh equ. —, Radnoti Szekely János equ. 1, Farkas Dán equ. 1, Poczjfalvi Banffi Zsigmond equ. 1, Banffi Mihály Lőrinczi Ferenczel edgyüt laknak equ. 1, Dienes Boldizsár equ. 1, Szász Mihály equ. 1, Dűczös-szentmártoni Szabo György debilis equ. 1, Agoston István Desfalván az Thordai Pál uram földén lakik equ. —, Birbo Sándor scholában járó equ. —, Korod-szentmártoni Biro János szolga equ. —, Sarkadi György szolga equ. —, Acz István szolga equ. 1, Kupas János gyalog equ. —, Mihály Kovács gyalog equ. —, Polyan István gyalog equ. —, Bonyhai Szabo György udvari szolga equ. —, Szabo Simon szolga equ. 1, Keszegh János fejevári számtartó equ. —, Hegedüs Gergely udvari musicás equ. —, Hegedüs György equ. —, Kátóna János equ. 1, Trecz János scholamester equ. —, Bán Mátyás szolga equ. —, Kovacz Benedek szolga equ. —, Mikeszaszi Szekely András szolga equ. —, Dus János szolga equ. —, Domokos Balázs equ. 1, Száva Péter, Ebesfalvi számtartó equ. —, Gergely István az mostoha fiával Bereczki Zsigmonddal equ. 1, Barabasi Gábor equ. —, Varga Pál nyomorék equ. —, Radnoti

Farkas Mihály szolgálja equ. 1, Fabian János szolgálja equ. —, Fenteösi Márton equ. 1, Komjathszeghi Ferenc szolgálja equ. —, Pusztai István szolgálja equ. 1, Pusztai György szolgálja equ. 1, Závar András equ. 1, Galfalvi Szekely Mihály equ. 1, Balogh László szolgálja equ. 1, Szabo Mihály szolgálja equ. 1, Szegedi Miklós szolgálja equ. 1, Bonyhai Szilágy János szolgálja equ. 1, Czjavasi Nagy András szolgálja equ. 1, Szabo István, ez más ember földin lakik equ. 1, Radnoti Killyen Lőrinc equ. 1, Vas István equ. 1, Fejervári István szolgálja equ. 1.

Viduae. Darlaczi Ferencné asszonyom equ. 2, Jari Mihályné assz. equ. 1, Maxay Ferencné assz. equ. 1, Szalanczi Lászlóné assz. equ. 1, Mikes Jánosné assz. equ. 1, Thordai Ferencné assz. equ. 1, Varadi Gáborné assz. equ. 1, Horvat Jánosné assz. equ. 1.

Officiales. *Viceispan:* Balogh Boldizsár uram, Horvat Miklós uram. *Főbiró:* Sarosi János uram, Jarmi Ferenc uram. *Szolga-bírák:* Szeöcz János uram, Baratosi András uram, Banfi Boldizsár uram, Nagy Mihály uram, Szabo János uram, Dallyai Vass András uram. *Contributionum perceptor:* Kakuczi Péter uram. *Arendae perceptor:* Tolnai István uram.

Extradatum per Nicolaum Pokay juratum
notarium comitatus de Kükeölleő mp.

L. S.

(Eredetije a széki gr. Teleki nemzetség marosvásárhelyi levéltárában. Teleki S. oszt. 818 sz. alatt.)

Közli: Ifj. Biás István.

A csikszentsimoni Endes család levéltára.

1726—1746. (III. sorozat.)

II. közlemény

360. Sepsiszentiván, 1730. decz. 27. III. Károly elrendeli ilyefalvi Bialis Ferencz, Bialis János, uzoni Pünkössti György, Keserű József, aldobolyi Baczoni György, Császár István, peselneki Rápolti Ferencz, Rápolti János, karatnai Donáth Ferencz, csiktaploczai Sándor Péter, csicsói Bodó György, vacsárcsi Ferenczi Ferencz, Biró János és andrásfalvi Diák Istvánnak, hogy árapataki Geréb Antal és neje Szotyori Judit ügyében tartsanak tanuvallatást.

(Eredeti. Papiros, patens alakban, ostyapecséttel.)

361. Csikszenttamás, 1730. decz. 30. Csikmadefalvi Ferenczi Ferencz felcsikszéki hites jegyző és lövetei János Péter tanuvallatást tartanak arról, hogy szent-

tamási Abaffi László erőszakosan elvette vacsárcsi Balás Tamás ökreit.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

362. Csikszentdomokos, 1731. jan. 15. Csikszentdomokosi Sándor Péter és csikszépvizi Miklósfői József tanuvallatást tartanak arról, hogy Sikorány cselédeivel árultatta a peres medve husát.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

363. Gyergyószentmiklós, 1731. febr. 17. Gyergyószentmiklósi Kézdi István gyergyószéki hites jegyző és gyergyóújfalvi László András tanuvallatást tartanak Abaffi László által Balás Tamástól erőszakosan elhajtott ökrök ügyében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles kiadványa.)

364. Csikszenttamás, 1731. febr. 23. Csikszentdomokosi Sándor Péter és csikszenttamási Ádám alias Literati Mihály tanuvallatást tartanak arról, hogy azon medvebőrt, melyet Abaffi Sándor perel Abaffi Lászlótól, bizonyos Kos Stefán nevű jobbágy lőtte.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

365. Csikszenttamás, 1731. febr. 23. Csikszentdomokosi Sándor Péter felcsikszéki assessor és csikszenttamási Ádám Mihály tanuvallatást tartanak arról, hogy Barabás Sándor régebben is, most is Abaffi Sándor jobbágya.

(Eredeti. Papiros, félíven. Kivül 2 gyűrűpecsét nyoma)

366. Csikszenttamás, 1731. jun. 9. Szenttamási Guzorán Péter bizonyítja, hogy ő Abaffi Sándor megbízásából Abaffi Lászlót Somlyóra perbe idézte, de ez a megjelenést megtagadta azzal, hogy az ő foruma Szépvizen van.

(Eredeti. Papiros, negyedíven.)

367. Csikszentmihály, 1731. jun. 24. Csikszentmihályi Sándor István felcsiki alkirálybíró értesíti sógorát (Abaffi Sándort), hogy perüket a másnapi törvényszéken fogja elővenni.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

368. Hely nélkül, 1731. jul. 21. Szenttamási Abaffi László és Abaffi Sándor perbe hívnak egy ismeretlent, mert édes anyjuknak 1729-ben történt halála után az ő örökrészét nem adta ki.

(Fogalmazvány, negyedíven.)

369. Hely nélkül, 1731. aug. 20. Szentkirályi Bors Mihály és zsögödi Mikó Lázár perbe hívják szenttamási Abaffi Sándort a szenttamási malmukban való részük miatt.

(Eredeti. Papiros, $\frac{1}{8}$ íven.)

370. Csikszentdomokos, 1731. nov. 26. Csikvacsárcsi Biró János és csikszentdomokosi Szász Máté tanuvallatást tartanak arról, hogy Sikorány és jobbágytársai álitakon jártak-keltek Moldovába.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

371. Csikszenttamás, 1732. jan. 19. Csikszentdomokosi Sándor Péter és Jánosi Péter szenttamási kántor tanuvallatást tartanak arról, hogy Abaffi László nem volt hajlandó az Abaffi Sándortól erőszakosan elvett kanczákat visszaadni.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

372. Hely nélkül, 1732. jan. 23. Mikó Tamás bizonyítja, hogy a szenttamási asztagos kertet házépítés céljára Jokor Jánosnak átengedte.

(Eredeti. Papiros, $\frac{1}{8}$ íven.)

373. Szépviz, 1732. jan. 30. Ítélet Abaffi László elleni perben.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

374. Szépviz, 1732. jan. 30. Csikszentmihályi Sándor István alkirálybíró az Abafi Sándor ügyében hozott ítéletet hiteles alakban kiadja.

(Eredeti. Papiros, félíven.)

375. Vacsárcsi, 1732. márcz. 2. Sándor István felcsikszéki alkirálybíró kirendeli dánfalvi Kovács Györgyöt és csikszentdomokosi Sándor Pétert, hogy az Abaffiak perében tartsanak tanuvallatást.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

376. Vacsárcsi, 1732. márcz. 20. Sándor István felcsikói alkirálybíró ítéletet hoz az Abaffiak ügyében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

377. Vacsárcsi, 1732. ápr. 16. Ferenczi Ferencz jegyző bizonyítja, hogy tekerőpataki Gáborfi Gábor és szenttamási Abaffi Sándor osztályos ügyében őket a derékszék elé idézte.

(Eredeti. Papiros, negyedíven.)

378. Csikszenttamás, 1732. máj. 2. Delnei Bocskor Sámuel felcsikszéki hites assessor és csikrákosi György alias Litterati Péter tanuvallatást tartanak arról, hogy a szenttamási malmot és gátat Abaffi Sándor építtette.

(Eredeti. Papiros, félíven.)

379. Szépviz, 1732. jul. 15. Ferenczi Ferencz felcsikói hites jegyző kiadja az Abaffiak peres ügyében hozott ítéletet.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

380. Csikszttamás, 1732. jul. 27. Csiksztléleki Veres Mihály elismeri, hogy bizonyos leveleket lajstrom mellett Abaffi Sándortól átvett.

(Eredeti. Papiros, $\frac{1}{4}$ íven.)

381. Hely nélkül, 1732. aug. 8. Abaffi Sándor tiltakozik azon állítás ellen, hogy ő nem volna hajlandó testvéreivel megosztózni.

(Fogalmazvány.)

382. Medesér, 1732. aug. 20. Lengyelfalvi Orbán Sámuel és szombatfalvi Szombatfalvi Miklós tanuvallást tartanak arról, hogy Geréb Antal Mihok nevű jobbágy inasát egy kupa borért Jeddi Pálnak adta.

(Eredeti. Papiros, egész íven. Kivül vörös viaszba nyomott gyűrűpecsét.)

383. Delne, 1732. aug. 29. Csató Zsigmond elismeri, hogy Abaffi László és Sándortól kézhez vette azon tanuvallomásokat, melyek igazolják Csiksztereda várához való jogaikat.

(Eredeti. Papiros, féliven. Alján vörös viaszba nyomott címeres gyűrűpecsét.)

384. Hely nélkül, 1732. szept. 1. Jegyzék Abaffi László követeléseiről.

(Eredeti. Papiros, féliven. Meg van másolatban is.)

385. Vacsárcsi, 1732. október 20. Gáborffi Gábor perbe idézi Abafi Sándort.

(Eredeti. Papiros, negyedíven.)

386. Csikszenttamás, 1732. okt. 29. Sándor István és Cserei János bizonyítják, hogy tekerőpataki Gáborffi Gábor törvényes uton fölszólította Abaffi Sándort, hogy a köteles osztályt vigye végbe, Abaffi Sándor azonban megtiltotta, hogy bárki is jószágára lábát betegye.

(Egykoru hitelesített másolat.)

387. Csikszttamás, 1732. nov. 3. Dánfalvi Kovács György és csikszttamási Péter György tanuvallatást tartanak Abaffi Sándor és Abaffi László között fölmerült peres ügyben.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átíratában.)

388. Csikszentsimon, 1732. decz. 29. Csikszentimrei Kovács István alcsikszéki hites assessor és csiksztsimoni Ferenczfi Gábor tanuvallatást tartanak néhai Endes György gazdasági viszonyairól és Endes Anna, kadicfalvi Török Gáborné kiházásitásáról.

(Eredeti. Papiros, 4 íven. Kivül két gyűrűpecsét.)

389. Csikszentdomokos, 1733. márcz. 1. Csikva-

csásrcsi Biró János és lövétei Jánosi Péter tanuvallatást tartanak Styán Gábor lopási ügyében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

390. Csiksztdomokos, 1733. márcz. 7. Csikvacsárcsi Biró János és lövétei Jánosi Péter tanuvallatást tartanak Styán Gábor lopási ügyében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

391. Szárhegy, 1733. márcz. 13. Lázár Ferencz egy jobbágyfiut ajándékoz Abaffi Sándornak.

(Eredeti. Papiros, negyedíven.)

392. Dánfalva, 1733. máj. 9. Medeséri Ferenczi Ferencz és dánfalvi Bodor Mátyás tanuvallatást tartanak Abaffi László és Abaffi Sándor között fölmerült peres ügyben.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

393. Csikszentdomokos, 1733. máj. 15. Csikvacsárcsi Biró János és altorjai Kiss András tanuvallatást tartanak Styán Gábor által elloptott medvebőr ügyében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

394. Csikszttamás, 1733. máj. 18. Medeséri Ferenczi Ferencz és csikvacsárcsi Biró János tanuvallatást tartanak Abaffi Sándor és Abaffi László között fölmerült peres ügyben.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

395. Csikszenttamás, 1733. máj. 18. Csikvacsárcsi Biró János és medeséri Ferenczi Ferencz vallató kérdéseket adnak ki Abaffi Sándor között fölmerült peres kérdésében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

396. Csiksztdomokos, 1733. máj. 17. Csikvacsárcsi Biró János és altorjai Kiss András tanuvallatást tartanak Styán Gábor által Abaffi Sándortól eltulajdonított medvebőr ügyében.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

397. Szépvíz, 1733. máj. 19. Abaffi László és Sándor között folyt peres ügyben hiteles jegyzőkönyvi kivonat.

(Eredeti. Papiros, féleven.)

398. Disznajó, 1733. máj. 29. III. Károly elrendeli delnei Incze Sámuel, Bocskor Mihály, pálfalvi Markos Péter, szentsimoni Andrási Péter, Veres József és csikszentgyörgyi Ilyés Péternek, hogy csikszttamási Abaffi Sándor, Boros Ferencz, néhai szenttamási Boros György özvegye Endes Anna, végül Abaffi László leányai: Abaffi

Zsófia férj. altorjai Mihálcz Péterné és Abaffi Ilona férj. Boros Ferenczné ügyében tartsanak tanuvallatást.
(Eredeti. Papiros, patens alak, ostya pecséttel.)

399. Csikszentdomokos, 1733. jun. 7. Csikvacsárcsi Biró János és csiksztdomokosi Kurki János tanuvallatást tartanak Styan Gábor lopási ügyében.
(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. kelt hiteles átiratában.)

400. Csikszenttamás, 1733. jun. 8. Csikvacsárcsi Biró János felcsikszeréki hites assessor és csikrákosi Péterffi György tanuvallatást tartanak arról, hogy a mikor Abaffi László az ítéletlevelét Abaffi Sándor kapujába vitte, Cserei János azt felolvasni megakadályozta.
(Eredeti. Papiros, félíven. Kivül két gyűrűpecsét.)

401. Csikkarczfalva, 1733. jun. 9. Csikvacsárcsi Biró János és csikrákosi Péterffi alias Literati György tanuvallatást tartanak Abaffi Sándor és László osztályos ügyében.

(Eredeti. Papiros, félíven.)

402. Dánfalva, 1733. jun. 9. Csikvacsárcsi Biró János felcsiki hites assessor és csikrákosi Péterffi alias Litterati György tanuvallatást tartanak a Mikó Lázár és Abaffi László malma építése ügyében.

(Eredeti. Papiros, félíven. Kivül két gyűrűpecsét.)

403. Csikkarczfalva, 1733. jun. 9. Csikvacsárcsi Biró János felcsiki hites assessor és csikrákosi Péterffi alias Literati György tanuvallatást tartanak Abaffi Sándor szenttamási malma ügyében.

(Eredeti. Papiros, félíven.)

404. Szenttamás, 1733. jun. 27. Csikvacsárcsi Biró János felcsikszeréki assessor és csikrákosi Péterffi György tanuvallatást tartanak arról, hogy Abaffi László minő birtokrészeket vett el erőszakkal Abaffi Sándortól.

(Eredeti. Papiros, félíven. Kivül két gyűrűpecsét.)

405. Szentkirály, 1733. jul. 4. Csikszentkirályi Bors Tamás és Lestyán István bizonyítják, hogy Fagott Jakab kapitány két jobbágját eladta Bors Mihálynak 217 magy. forintért.

(Eredeti. Papiros, egész íven.)

406. Csikvacsárcsi, 1733. decz. 4. Csikszentmihályi Sándor István csiki alkirálybíró kirendeli csikrákosi Cserei János, szentmihályi Sándor Péter, delnei id. Bocskor Mihály, szépvizi Czíkó György, vacsárcsi Biró János, csiksesicsai Bodó György, csiktaplóczai Lázár Antal, dánfalvi Kovács György és szentdomokosi Sándor Péter

felcsiki assessorokat, hogy az Abaffi László és Abaffi Sándor között fölmerült peres ügyet vizsgálják meg.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. hit. átiratában.)

407. Felsőtorja, 1733. decz. 11. Karatnai Könczei Dávid és karatnai Könczei József tanuvallatást tartanak arról, hogy szenttamási Abaffi László 1733. okt. 28-tól nov. 6-ig Bárdi Gáspár karatnai nemes házánál „sulyos és keserves nyavalyában sinlődött, ugyannyira, hogy kevés reménység volt ő kegyelmének élete megmaradása felől.“

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. hit. átiratában.)

408. Gyergyószentmiklós, 1733. Gyergyóalfalvi Györgyi Gábor és gyergyószentmiklósi Bereczk János tanuvallatást tartanak arról, hogy Gyergyó-Szt-Miklóson lakó Czifra András „az örmény companiából“ kivetették és a templomból is kitiltották.

(Gr. Haller Pál 1752. jun. 10. hit. átiratában.)

409. Csikszentsimon, 1734. febr. 8. Csiksztsimoni András Mihály, ifj. Sándor György és Kovács Márton bizonyítják, hogy csiksztsimoni Benkő Mihály 8 frtot vett kölcsön Endes Miklóstól

(Eredeti. Papiros, féleven.)

Sándor Imre.

Családtörténeti kérdézősködésekre csak előfizetőknek válaszolunk.

Előző évfolyamaink az alábbi áron rendelhető meg a kiadóhivatalban (Unió-utca 20. szám):

I—V. évf. (teljes)	40 K.
I. II. IV. V. évf.	30 K.
I. IV. V. „	20 K.
I. V. „	10 K.
I. „	2 K.

Tartalom: SÁNDOR IMRE: A széplaki Petrichevich-Horváth család. — DR. LUKINICH IMRE: Koc-árdi Gállfy Mihály családi följegyzései. — KÖBLÖS ZOLTÁN: Adatok a borbereki Alvinczi család történetéhez. — Ifj. BIÁS ISTVÁN: Küküllővármegye iustrája 1671-ből. — SÁNDOR IMRE: A csikszentsimoni Endes család levéltára.

Nyomatott Gámán J. örököse könyvnyomdájában Kolozsvárt.